

Szerkesztőségi iroda:
BRASSÓ, Színház-utca 95. sz.
hova a lap szellemi részét illető minden
közlemény intézendő.
Kéziratok vissza nem adtnak

KIADÓHIVATAL:
ALEXI KÖNYVNYOMDÁJA, BRASSÓBAN
színház utca 95 sz. alatt,
hova az előfizetési pénzek s hirdetések
bérmentesen küldendők.

BRASSÓ

ELŐFIZETESI ÁR
helyben hához hordva, vagy vidékre
postán küldve:
Egész évre 7 frt. Félévre 3 frt 50 kr.
Negyedévre 1 frt. 80 kr.
Külföldre egész évre 20 Frank.

HIRDETÉSEK DÍJA:
4 hasábos garmond-sorért 4 kr. (1—10 so
helye 40 kr.) Minden egyes hirdetés bélye
díja 30 kr., nagyobb és többszöri hirdeté-
seknél kedvezmény; nyílt-tér sora 10 kr.
Hirdetések és nyílt-tér előre fizetendő

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

MEGJELENIK HETENKÉNT HÁROMSZOR: KEDDEN, CSÜTÖRTÖKÖN és SZOMBATON.

Hirdetések felvételnek: Brassóban: A kiadóhivatalban; Budapesten: Lang Lipót és Schwarz; Haasenstein és Vogler (Janus), Dukas és Mezei, Goldberger A. Bécsben: Haasenstein és Vogler, (Ottó Maasz), Schalek Henrik Opperlik Alajos, Dukas M.; Frankfurtban: Daube G. L. és Társa; Berlinben: Rudolf Mosse; Bukarestben: Vatzina R. hirdetési irodájában

140. szám.

BRASSO, Csütörtök, december 3-án.

I-só évfolyam 1885.

A munkaprogramm.

II.

Szenteljünk néhány sort a székely kívándorlásnak, a mely már oly régen foglalkoztatja a közvéleményt.

Mit akar a tervezetet készítő bizottság? Nyugot felé terelni a kívándorlást. Ez igen szép és nagyon helyes, csak hogy oly könnyen keresztülvihető-e? Ha milliók felett rendelkeznek az egyesület, akkor igen; ily szerény állapot mellett bajos lesz. Egyes birtokosokra, bérlőkre, illetve ezek jószántára, hazafias érzelmére bízva a dolgot, attól nagyon is kétes sikert remélünk. Ugy lesziünk vele, erősen hiszszük, mint a moldovai csángók hazatelepítésével. De azonkívül sem áll érdektünkben ezen tömör egésztest képező székelységet szétválasztani. Ha legalább is egyes kisebb-nagyobb telepeket nem alkothatunk a kívándorlók ből, akkor még fél munkát sem végeztünk.

Kerülnünk kell a magyar elem szétszórását, nehogy kitéve legyenek a nemzetiségek behatásának. Mi — nyíltan kimondjuk — a székelység nyugatra való telerelésének sem vagyunk barátai. Féltjük őket; féltjük a székelység törzsét, azt, a mely honn maradna.

Szerintünk minden lehető el kellene követni arra nézve, hogy a székely kívándorlást — akár keletre, akár nyugatra irányuljon az — teljesen megakadályozzuk. A székelységet meg kell tartani a Székelyföldön. Ott van az jó helyen. Ott tehet valóban nagy szolgáltatásokat a hazának.

Ennek módját találni, az képezze feladatunkat.

A székelység megérdemli, hogy érte fáradjunk. A mit érte tesszünk, önmagunkért, a magyarságért tesszük. A magyar szellemet Erdélyben a székelység tartotta fenn. Ez van hivatva továbbra is fentartani első sorban.

De ha tétlenül nézzük ezen jó székely nép kívándorlását, szellemi, anyagi és még számbeli pusztulását is, akkor napról-napra mindinkább elvesztjük ezt a magyar elemet is és a helyett, hogy tért hódítanánk, — tért vesztiünk.

A székely kérdést elodáznai: egyértelmű volna az erdélyrészi magyar kérdés elodázásával. Ezt a nézetet látszik osztani a tervezetet készített bizottság is, mely nagy súlyt fektetett a kívándorlás nyugatra való telerelésére.

Foglalkozzunk tehát magával a dolog merítumával. Tény az, hogy a székely nép pusztul. Oka ennek, hogy itthon meg nem élhet, kénytelen kenyérkereset céljából Romániába vándorolni. Férfiak és nők vándorolnak ki. A férfiak egy része hazatér ismét, de a nők egy része megizlelve a Dimbovicza vizét, erkölcsileg süllyed, prostituálódik. Bukarest prostituált női ma nagyobbára székely nőkből állanak.

A kenyérhiány ösztönzi e népet arra, hogy itt hagyja hazáját. Semmi más. Szívesen maradna itthon, ha megélhetne.

Ha tehát megoldani akarjuk a székelykérdést, adjunk e népnek kenyeret. A mezőgazdaság nem képes többé táplálni őket. Ipart kell teremteni a Székelyföldnek, erős, életképes ipart s a kérdés meg lesz oldva.

Szakértelmet és tőkét kell a Székelyföldre hozni, mely ott vállalatokba bocsátkozzék s foglalkozást adjon a népnek.

A faipar a legprimitívbb fokon áll ott, pedig a Székelyföld mintegy hivatva volna, óriási, virágzó faipart teremteni. A textil-ipar termékeny vidéket talál a Székelyföldben. Ma is erős ez mint háziipar, csak hogy nem bír emelkedni. A mi textil-iparunk, t. i. a Székelyföldé, a közönség áldozatkészségétől van ma függővé téve.

Ha nagy azon fogyasztó közönség száma, mely csupa hazafiságból drágábban fizesse az árut, mert honi ipar, akkor még hagyján. Erre azonban bizni az ipart nem lehet. Nem elég, ha az versenyképes minőségben; az árban is azzá kell lennie. E kettő, ha együtt jár, csak úgy van jövője az illető iparágaknak.

Hogy pedig ez is lehetővé váljék, gondoskodni kell közlekedési eszközökről. A Székelyföldnek vasutára van szüksége, hogy ipara lehessen. Ipar nélkül hiábavaló oda a vasut, vasut nélkül nem lesz ott soha ipar.

Ha tehát akarunk tenni valamit a Székelyföldért, tegyünk ez irányban. Karoljuk fel magának a Székelyföldnek érdekeit és ne válaszszuk ezt el a néptől. Nehogy megmaradjon a Székelyföld székely nép nélkül. A kormánytól várni, sőt követelni, hogy az tegyen valamit, oly kívánság, mely teljesedésbe menni nem fog. Az ország vagyoni forrásai nem oly bővek, hogy ezt megengedjék. A mit a kormánytól várhatunk, az csak annyi, hogy tö-

rekvéseinkben, terveink megvalósításában támogasson. Vállalatoknak a kormány tehet engedményeket, kedvezményeket, de hogy maga erejéből vállalatokba bocsátkozzék, ahhoz ma kevés a remény.

Mi a Székelyföld országos képviselőihez apellálunk, pártállásra való tekintet nélkül. Ők ott vannak az ország szívében, alkalmuk van érintkezni a pénzülgyvel is; teremtsenek konzorciumokat, melyek hol vasutat építsenek, hol gyárakat, ipartelepeket emeljenek. A kormány az engedményekben bizonyára a legvégső határig menne, hisz neki is érdeke, a mi a magyarság, az állam érdeke.

Ily vállalkozásokban látnánk mi garanciát a székely kívándorlás megakadályozására. A székely nép otthon is megszerezhetné kenyerét, munkássága itthon is jólétet teremtené számára. A ki még azután is kívándorolna, az azon salak volna, melyre magának a székelységnek sincs szüksége.

Az erdélyrészi magyar kultur-egyletnek szent kötelessége ezt a kérdést is a megoldandók sorába felvenni. Kötelessége a székelységet annyit tenni, a mennyit csak tehet. Fájdalom, hogy csak ily keveset tehet; fájdalom, hogy számára más nem marad, mint buzdítani, tette hívni azokat, kik arra leginkább hivatvák.

Szerintünk csak két irányu teendő vár a kultur-egyletre. Egyrészt a kormánytól feliratilag kérni, hogy e tárgyban tegyen meg minden tőle telhető, másrészt magát érintkezésbe tenni akár közvetve, akár közvetlenül a vállalkozásra kész körökkel.

Természetes, hogy itt csak a kérdés közgazdasági oldalát tekintjük, mert kulturális tekintetben különbség nincs. Iskolákra s egyházakra mindentűt szükség van. Az iskola — ha jó — sehol sem sok.

Szerb-bolgár háború.

Belgrád, decz. 1. A hangulat sokkal harcziassabb, mint a fegyverszünet előtt; a hadikészületek sorányon folynak és mindenki meg van győződve, hogy a fegyverszünet nem vezet végleges békekötésre.

Piot, decz. 1. A viddini parancsnok táviratilag tudatja, hogy a szerb csapatok éjjeli 11 órakor megtámadták a viddini erődöket, de nagy veszteséggel visszaverettek és ez alkalommal három nagy ágyujok leszereltetett. Minthogy e támadás akkor történt, midőn a fejedelem az ellenségeskedések megszüntetésébe

A „BRASSÓ” TÁRCZÁJA.

Még valami a péntek esti csillaghullásról.

Nehogy valaki a hullócsillagokról e lap 139 ik számában közölt rövid ismertetésből azon téves következtetésre jusson, mintha a november 27-iki csillaghullást az 1866. évi I. számú üstökös uszályából lehulló meteor-testcskéik okozták volna, — szükségnek tartom pótlólag még a következőket megjegyezni:

Az 1866. évi I. számú üstökös — minc ezt közleményemben említettem is — minden 33 évben egyszer jelenik meg nálunk, midőn t. i. Napközbe jön, s így csak 1899-ben lesz újból látható, mikor a meteorhullás három évben egymás után ismétlődik, mert uszályának hossza legalább is 380 millió mérföldre terjed. Most tehát tőlünk igen messze lévén, a pénteki csillaghullást nem okozhatta. Ezt csak azon esetben tenné, évenként november 13-án, ha uszálya egy zárt gyűrűt képezne a Nap körül, mely eset az 1862. évi III. számú üstökösénél tényleg fenforog, azért ennek meteorrajával minden évben augusztus 10-én valóban találkozunk is.

Van azonban ezen két fő-meteorrajon kívül még számos más raj, itéig illyen vagy százak ismernek — melyek szabályos időközökben megjelen-

nek s mindannyian kis sötét testekből álló kosmikus felhők. Ezeknek valamelyike idézte elő a mult pénteki meteor-esőt.

Radányi József.

Apróságok.

Elővigyázat.

Apa, a ki diák fiát meglátogatja:
— Gyere, fiam igyunk egy pohár sört; bizonyára te is szomias vagy.
— Ennyire soha sem engedem jutni a dolgot!

Cselédek közt.

— Azt hiszed tehát, hogy elfogadhatom azt a helyet?
— Igen kedvesem. Mert el'ekintve attól, hogy két gyermekük van, igen derék és becsületes emberek

Gonosz célzás.

B. asszony, a ki ismeretes arról, hogy gyakran zajos jelenetek színhelyévé teszi házat, egy ismerőshöz:
— Szeretném magamat férjemmel együtt lefektetni; nem ajánlhat valakit?
— De igen, Werner urat: ő csatakép-festő.

Furcsa hízélgés.

— Ön azt véli, hogy paripám nem tüzes? Mikor csak tegnap vetette le B. urat!
— Ez mit sem bizonyít. Barát csak hízélgés akart önnek!

A színházban.

A mama egy több mint kétértelmű jelenetnél leányához:

„Remélem, mit sem értesz belőle; mert ha értened, kénytelen volnék veled távozni.”

Óvatos háziasszony.

A férj dühösen:

— Ez a szakácsné megint el hagyta égni a pecsenyét!

— Az igaz, kedves férjem, de azért ne szidd össze, mert különben haragos lesz s összetöri mosogatás közben a tányérokat.

Elhamarkodta.

Két ur a hüvös hullámok hátán ringatja magát; egyszerre összetáplálkoznak.

— Ah, ön az kedves barátom? jó, hogy találkozik önnel! Meg akartam hívni holnap estére hozzánk. Feleségem szívesen látja.

— Köszönöm s elfogadom. Milyen toilletteben? Tán frakban?

— Ments isten! Jöjjön úgy, amint van!

Elszólta magát.

A derék nagybácsi semmirekellő öcsésének:
„Vége is” öcsémuram meguntam az ön sok szép ígéreiteit, melyekből sohasem tart meg semmit. Jobban szeretném, ha nem tenne ígéreteket, de megtar-

már beleegyezett volt, Czanov külügyminiszter értesítette erről a hatalmak szofiai képviselőit, kérve őket hogy szerezzenek maguknak meggyőződést e tény valóságáról a viddini konzulok útján.

Nis, decz. 1. A király ma délből ide érkezett. Khevenhüller gróf, aki szintén visszatért már, Palánkától Pirotig egyedül tette meg az utat lóháton. Az utak telvék holttetekkel; egy holttet halmon negyven szuronysebbel földve lettek egy szerb főhadnagyot. Sándor fejedelem Valenta kerületi orvos házában lakik, itt fogadta Khevenhüllert; fegyverszünetre vonatkozó parancsot csak hosszas vonakodás után írta alá; aztán meghitta ebédre a belgrádi követet; a társalgás folyamán nagy elismeréssel szölt a szerb csapatok magatartásáról.

Pétervár, decz. 1. A hírlapok aggodalommal tekintik Ausztria-Magyarország immár nyíltan kijelentett állásfoglalását Szerbia mellett és fölvetik azt a kérdést, hogy mit fog most tenni Oroszország, mely Bulgáriától loyális módon megtagad minden támogatást.

Budapest, decz. 1. A szerb minisztertanács elhatározta a háborúnak minden áron való folytatását. A fegyverszünetet a szerbek nagy készülődésre használják fel.

A harc megújulását mára vagy holnapra várják. Görögország lázasan folytatja hadikészülődéseit. A porta Kelet-Rumélia lakosságához proklamációt intézett, melyben a lakosságot megtérésére, engedelmességre szólítja fel, általános amnestiát ígervén.

Nis, decz. 2. A bolgárok tegnap reggel egész váratlanul megtámadták a szerbek Vlasioa körül elfoglalt hadállását. A szerbek megtartották állásaikat s keményen megverték az ellenséget. A bolgár hadsereg csodálatos erővel harcol, s mindenfelé lelkes hangulatban van.

A Tisza-jubileum.

Soha sem feledem el november 29 és 30-ik napjait. Soha lelki szemeim előtt az a nagyszerű kép elmosódni nem fog, — oly mély benyomást hagyott hátra.

Elöttem a zajos főváros a maga rendes életkével. Elöttem a lánczvidék felé robogó diszhintók s az ezeket bámuló ezernyi néptömeg. Elöttem az Óbuda vára s annak mai fénypontja, a miniszterelnöki palota. Soha talán oly fényt e palota nem látott. Soha talán oly zajos e hely nem volt.

Küldöttségek százai vonultak ide. Mindmegannyi eltelve a szeretet, tisztelet, és bámulat érzetétől. Gyönyör volt nézni őket, kezdve a bíboros főpapok s daliás mánásoktól az utolsó falusi paraszt gazdáig. Szemük visszatükrözte szívök világát. Mosolyogtak a szemek, nevettek a szívek s az öreg Tiszának olykor-olykor könyei is peregtek.

Elnéztem századunk e nagy alakját. Az az arc, mely máskor oly jéghideg, melyből olvasni csak keveseknek lehet, ma oly szende, oly szelid, oly kedves volt. Csak a kimerültség látszott rajta. A nemzet gondjai látszanak meg az aggastyánon. Fialat aggastyán. Alig ötvenhárom esztendővel fehér már. Egy szép hattyuhoz hasonlít. S a mint ott állott előttünk, midőn daliás főispánunk rövid, de szép beszéddel üdvözölte s a mint ő teljes meghatottságtól rezgő hangon köszöntö meg a figyelmet, — istenem, — miért nem tartott e percz tovább?!... miért is mult az oly hamar?!.....

Az a benyomás, melyet ez arcz reám tett, az leirhatatlan. S ezt mondá mindenki, a ki vele szemben állott. — A két nap országos ünnep, Tisza ünnepe volt. Sirtunk és nevtünk örömeinkben s sirt velünk még az isten is örömeiben, megeresztve az esőt. De ez nem zavarta meg ez ünnepélyt. Azért nem maradt el egy is az üdvözlők százai közül, kik az ország nagy többségével valóban szívből kiáltották: „Éljen Tisza Kálmán!”

*

Az ünnepély lefolyását, a mennyire azt lapunk szűk tere engedi, a következőkben adjuk:

Az ünnepélyek első napja nov. 28-ika volt, a mikor Tisza a kath. papságot fogadta Haynald Lajos bíbornok-érsek vezetésével.

Vasárnap d. e. 10 órakor kezdődött az ünnepély, mely napon a miniszter 73 küldöttséget fogadott.

Legelsőek voltak a miniszterek, kiket Trefort Ágoston vallás és közoktatásügyi miniszter vezetett. Utánok következett az országgyűlés mindkét házának szabadelvű pártja Vay Miklós báró koronaőr vezetésével.

Most sorban jöttek az egyházak; nevezetesen: a görög keleti szerb egyház Angyelic Germán vezetésével; a budapesti görög-oláh egyház Szaczellári György vezetésével; a dunamelléki ref. egyházkerület Szász

Károly vezetésével; a dunántúli ref. egyházkerület Papp Gábor vezetésével; a budapesti ev. egyházak Busbach Péter vezetésével; az unitárius egyház Ferencz József vezetésével; a haladó párti zsidó egyház Kohn Sámuel vezetésével.

Az egyházakat követte a budapesti tud. egyetem tanári kara dr. Lechner Ágost rektorral; a sorkatonaság, honvédség és csendőrség Edelsheim Gyulai báró főhadparancsnokkal; az összes miniszteriumok személyezete Tanárky Gedeon államtitkárral; Budapest főváros törvényhatósága; Ráth Károly főpolgármesterrel; Fiume város és területe gróf Zichy Ágost kormányzóval.

Most a megyék küldöttségei következtek betűsoros rendben, és pedig: Abauj-Torna; szónok Komáromi alispán: Arvamegye; szónok Szimrecsányi György alispán; Bács-Bodrogmege; szónok Sándor Béla főispán; Barsmege; szónok Majláth István főispán; Biharmegye; szónok Böthy Andor alispán; Beregmegye; szónok Jobst alispán; Csikmege; szónok Mikó Bálint főispán; Csongrádmege s H. M.-Vásárhely város; szónok Rónay Lajos főispán; Fogarasmegye; szónok Horváth Mihály főispán; Hontmege; szónok b. Majthényi László főispán; Hunyadmegye; szónok Pogány György főispán; Györmegye; szónok gr. Battyányi Lajos főispán; Szolnokmege; szónok Balogh Imre főispán; Kolozsmegye; szónok Gyarmathy Miklós alispán; Komárommege; szónok Zuber Károly főispán; Krassó-Szörénymegye; szónok Jakabffy alispán; Liptómege; szónok Lónyay János főispán; Nagy- és Kis-Küküllőmege; szónok gróf Bethlen Gábor főispán; Nyitra-megye; szónok gr. Gyürky Ábrahám főispán; Pestmege; szónok gr. Szapáry István főispán; Pozsonymegye; szónok Klempa alispán; Szebenmege; szónok Brennerberg Mór alispán; Szilágymegye; szónok Bánffy Béla gróf; Sopronmege; szónok gr. Eszterházy Pál főispán; Szolnok-Dobokamege; szónok b. Bánffy Dezső főispán; Temesmege; szónok Ormós alispán; Tolnamege; szónok gr. Széchenyi Ferencz főispán; Torontálmege; szónok Hertelendy József főispán; Udvarhelymege; szónok Dániel Gábor főispán; Ugocsamege; szónok Perényi Zsigmond főispán; Ungmege; szónok gr. Török Napoleon főispán; Zemplénmege; szónok Matolay Elek alispán; Vasmege; szónok Radó Kálmán főispán; Zolyommegye; szónok Csipkay alispán.

A városok küldöttségei következők: Igló, Kassa, Kecskemét, Komárom, Nagybecskerek, Kolozsvár, N. Várad, Pécs, Pozsony, Selmecz, és Bélabánya, Szabadka, Temesvár, Baja, Pápa, Szolnok, N.-Kanizsa s Ujvidék.

Utolsó volt vasárnap a fővárosi államrendőrség, Török főkapitány vezetésével, mivel az első napi tisztelgések d. u. 4 órakor véget értek.

A lakoma.

Vasárnap este 6 órakor mintegy 1400 tagból álló fényes társaság, minőt a vigadó soha sem látott, gyűlt egybe a vigadó nagy termében, mely riadó éljenzéssel fogadta a veje kíséretében belépő miniszterelnököt. — Ugy hemzseget a sok diszruha, ordo, főpap, — hogy csak úgy szikrázott a szemünk belé. Mi brassaiak szintén jelen voltunk. A konyha — az igaz meglehetősen rossz volt, — beillenék a legutolsó falusi korcsmába. A negyedik fogásnál fellállt Tisza Kálmán és poharat emelt a királyi családra; utána Haynald Lajos bíbornok-érsek köszöntötte fel Tiszát s Jókai Mór az összminiszteriumot. Felesleges mondani, hogy az éljenek csak úgy harsogtak. A diszes lakomának este 8 óra után már vége lett.

*

A második nap.

Kellemetlen esős időben folytattuk az ünnepet Hétfőn, november 30-án. Első volt a kir. főügyészség, Kozma Sándor főügyésszel élén; majd az 1848/49-iki védegyesület Sárkány alelnökkel; utána a budapesti reformált izraelita egyház küldöttsége Sztérényi Albert lelkészszel; a budai reform. egyház Borosnyoi vezetésével.

Az ország külföldi szabadelvű pártjai következő sorrendben tisztelegtek: Nagyvárad, Aradmegye, Békésmege, Borsod mege, Brassó mege, (vezető szónok Grof Bethlen András főispán; tagok Aronsohn Löbl, Lázár Gerő, Rombauer Emil és Sztérényi József); Csanád mege, Gömör mege, Nógrád mege, melylyel egyidejűleg tisztegett a losonczyi ref. egyház, Mosony mege, Szabolcs mege s Nyiregyháza város, Torontál mege, Veszprém mege, Arad, Debreczen, Eperjes, Nagy-Kanizsa, Letenye, Miskolcz, Ráczekei kerület 25 községe. Tisztelegtek ezenkívül a debreczeni ipar s keresk. kamara, Dobossina város képvislete, a kolozsvári közjegyzői kamara, Zalaegerszeg város, a miskolczyi ipar s keresk. kamara, az osztr.-m. bank, a kolozsvári nemzeti színház, Dunagőzhajózási társaság,

magyar országi gyógyszerészegylet, bpesti közjegyzők, osztrák-magyar állam vasutak, magyar magán vasutak, bpesti ipar- s keresk. kamara, orsz. közegészségügyi tanács, orsz. erdészeti egylet, bpesti keresk. akadémia, budai lövész egylet, közléptanodai tanáregylet, terézvárosi polgári kör, császárfürdő, kiállítási csoportfőnökök, magyar színészegyesület, bpesti szabó ipartársulat, Rudolf trónörökös jótékony egylet s a bérkocsi társulat.

Ezzel a tisztelgések hosszú sorának vége volt.

*

A királyné, mint említettük, szintén üdvözölte a miniszterelnököt jubileuma alkalmából. A bécsi udvari táviróhivatalban tegnap reggel földott magyar szövegű távirat tartalma ez volt: „Miniszterelnöki sikerdus tízévi működésének ünnepeltetése almalmából fogadja részemről is legőszintébb szerencsekívánataimat. Adjon az Ur Isten szilárd egészséget és kellő kitartást, hogy tiszta látkörével és ismert tevékenységével még számos éven át vezérileg működhessek a szeretett magyar hazánk megszilárdult felvirágzásán.

Erzsébet.

Üdvözölte még Tiszát Rudolf trónörökös következő távirattal: „Egész odaadással a hazának szentelt honfui tevékenysége tízedik évfordulójának ünnepére, nőm részéről s magam nevében is, legbensőbb üdvkívánatainkat nyilvánítom. Legszívesebb üdvözlésekkel.

Rudolf.

Érkezett még több száz sürgöny; és ezek között a Koburg fihgi pártól, az osztrák s közös miniszterektől stb.

*

A miniszter estélye.

Hétfőn este 9 órakor a miniszterelnök és neje adtak fényesen sikerült estély, melyen mintegy 800 vendég volt jelen. Brassómegei küldötteink mind hivatalosak voltak. A vendégeket Tisza s neje fogadták a legszívesebb modorban. — Az estélynek csak éjfélt előtt volt vége.

*

A miniszterelnök s a nemzetiségi megyék.

Nem lesz érdektelen, ha e helyen közöljük Brassó, Nagy- és Kis-Küküllő, Fogaras s Szeben megyék küldötteinek fogadtatását, illetve, azok szónokainak s Tisza beszédeit.

Brassómegei szabadelvű párt. Gróf Bethlen András főispán: Nagyméltgu miniszterelnök ur! kegyelmes urunk! Brassómege szabadelvű pártjának küldöttsége eljött, hogy részt vegyen azon ünnepen, melyet az egész ország nagyméltóságod 10 éves kormányzatának ünnepélye alkalmából ül, és hogy tolmácsolja ama tiszteletet és ragaszkodást, mely által ugy nagyméltóságod személye, mint politikája iránt át van hatva. Nagyméltóságod, midőn hazánk intézményeinek szervezetében állandóan szem előtt tartá a nemzet nagy céljait, századunk nagy eszméit, soha meg nem feledkezett a történelmi hagyományokról és az átmeneti állapot nehézségeiről — állandóan, biztosan haladt előre a szabadelvűség útján, arról soha el nem tért. Eme zászló az, melyet lelkesedéssel követünk és melyet ezentul is még fokozottabb odaadással fogunk követni. Fogadja nagyméltóságod a brassómegei szabadelvű párt teljes odaadásának és ragaszkodásának biztosítását. (Élénk éljenzés.)

Tisza Kálmán: Köszönöm, hogy szívesek voltak hazánk azon távoli vidékéről is meghozni nekem az üdvözlötet. Brassó volt már, és azt hiszem, lesz is, sőt talán az ma is: egy minden nyelvbéli különbségeken felülemelkedő, mindenkinek jogait tiszteletben tartó hazafias irányzatnak kiinduló pontja, — mondom, remélem, a mint volt, ugy lesz, és ezen reményben ajánlom magamat szíveségükbe. (Élénk éljenzés.)

Nagy- és Kis-Küküllő megyék. Bethlen Gábor gr. főispán: „Nagyméltóságú miniszterelnök ur! A megyei közönség Nagyméltogodnak, a haza és trón iránt tett szolgálatai folytán bizalmának és ragaszkodásának küldöttségileg kifejezést adni elhatározzán, ezen érzelmek tolmácsolásával bennünket bizott meg. Isten éltesse Nagyméltóságodat, hogy igen sokáig vezethesse ez ország ügyeit és hogy szép, de sokszor igen nehéz pályáján azon meglegedést és bizalmat élvezhesse ezentul is, mint eddig. Isten éltesse Nagyméltóságodat (Élénk éljenzés.)

Tisza Kálmán: Nagyon köszönöm Nagy- és Kis-Küküllőmege megemlékezését. Kérem, méltóztassanak e köszönetemet tolmácsolni és legyen szabad még kérni, hogy a rokonszenvet, mely ezen lépést sugallta, számomra a jövőben is megtartani szíveskedjenek. (Élénk éljenzés.)

(A fogaras- és szebenmegei üdvözlésekről tér szűke miatt jövőre. Szerk.)

Küküllő megyék.

Még mindég Nagy-Küküllő megye törvényhatóságának legutóbbi rendkívüli közgyűlése foglalkoztat bizonyos köröket. Azon határozat t. i. hogy a megye közönsége a főispán vezetése alatt nyolcz tagu küldöttséget menesztett Tisza Kálmán miniszterelnök üdvözlésére.

Mindenféle kommentárokat fűznek hozzá s különösen a kákán is csomót kereső tulzó szász lapok, melyek sehogy sem tudnak megbarátkozni azon gondolattal, hogy ma-holnap az általuk félvezetett szász nép többsége úgy otthagyja őket, mint szent Pál az oláhokat; melyek sehogy sem bírják megemészteni azt, hogy a szász nép jó része kezd józanul gondolkozni s már-már azon a ponton van, hogy átlásson a szítán, t. i. belássa azt, hogy azok a vezetők tulajdonképpen csak népámitók, önérdéket hajhászó izgatók. Ezek a lapok, melyekre csakugyan elmondhatni, hogy tizenkettő megy egy tucatra — s ha egy tucatzat hatvanból állana, még akkor is volna mit ráadni, — a melyeknek, főszerkesztője közös, t. i. egyrészt az olló, másrészt a tendenciózus ferdtítés és rágalom, felbolygatják ezt a gyűlési határozatot s füllentenek, ferdtitenek ott quantum satis. —

Hogy ezek között a „Kronstädter Zeitung“ a vezérszerepet játszsza — mint mindég, ha magyar-gyűlölet — ferdtítésről s rágalomról van szó — az természetes.

Ez a hírlapi parasita — ez a legujabb neve az ollózóknak — kisüti, természetesen czélzatosan — hogy Nagy-Küküllőmegye fő- és alispánja törvénysértést követett el a fennebb jelzett határozat hozatalával. Közöltük volt — teljesen hiteles saját levelezőnk által — az említett gyűlés lefolyását. Az alispán Szoboszlai Károly zamatos, szép beszéd kíséretében indítványt terjesztett be a tárgysorozat megkezdése előtt, hogy a közgyűlés fejezze ki bizalmát és elismerését Tisza Kálmán kormányelnöknek s üdvözlje őt tiz éves jubilauma alkalmából küldöttségileg.

A gyűlés ezt határozattá emelte, ámbár valami Roth nevű szász vezér (népámitó) erősen opponált s az indítványnak az állandó választmányhoz leendő utasítását kérte.

Erre mondotta a „Kr. Ztg.“, hogy törvénysértés, mert az indítvány a törvény értelmében bejelentve nem volt, az állandó választmány által nem tárgyalatott s a bizottsági tagok többsége tudomással sem bírt róla, különben oly számban jelentek volna meg, hogy bizonyára elnyomják a főispán pártját.

Személyesen utána jártunk a dolognak s ez az oka jelen válasz késedelmének. — Mindenek előtt leghatározottabban visszautasítjuk, sőt rosszakaratu s czélzatos koholmányának nyilvánítjuk azt az állítást, mintha Szoboszlai alispán indítványa a főispánnál — mint elnöknel — a törvényszabta időben bejelentve nem lett volna. Az indítvány írásban be volt jelentve, beiktatva rendesen s az illető számmal ellátva, szóval teljesen kifogástalanul felszerelve. Arról pedig tudtunkkal törvény nem rendelkezik, hogy indítványt előbb az állválasztmányának kell tárgyalni. A fölött maga a közgyűlés dönt. —

A t. olvasó ez esetből láthatja, hogy ezek a lapok előtt még talán az isten sem szent, — letagadják azt is az égről. Mert csakugyan bizonyos mérvű impertinentia kell ahhoz, olyasmit elferdíteni a mit hivatalos könyvek czáfolnak meg.

Kötelességünknek tartottuk ezt az igazság érdekében helyreigazítani, illetve a rágalomra a tényálláshoz híven megfelelni. Szolgáljon azonban ugyanezzel megnyugtató ezen ideges, ingerlékeny uraknak, hogy más is és különösen oly egyéniség — mint gróf Bethlen Gábor és Szoboszlai Károly — látnak oly mélyen, mint ők. Avagy talán azt várta volna a „Kr. Ztg.“ s ügyetlenül füllentő segesvári levelezője, hogy két hónappal az előtt dobra ütötték volna a dolgot, ez által nekik időt engedendő, hogy ők kit jó szóval, kit félemlítéssel, kit pressioval — esetleg püspöki intervencióval, — mert náluk ez sem szokatlan — arra vettek volna, hogy nekikintson a dolognak?! Meine Herren, Sie sind zu naiv!!

II.

Segesvár, 1885. nov. 27.)*

Tisztelt szerkesztő ur!

Régen volt szerencsém e becses lap hasábjain a szerkesztő urhoz. Érzem szükségét annak, hogy kegyes engedelmevel egyet-mást elmondjak segesvári életünkben.

Azt már méltóztatik tudni, hogy a megye egy 8 tagu küldöttség által képviselteti magát a miniszterel-

nök tiz éves jubileumán. E küldöttség gróf Bethlen Gábor ur ő méltóságának vezetése alatt már el is ment Budapestre.**) Tagjai Szoboszlai Károly megyénk derék alispánjának kivételével mind szászok, Ebből is látszik, hogy azon éber ellentét, mely e nemzetiséget tőlünk évek hosszú során át elválasztotta s együttműködést a közügyek nagy kárára lehetetlenné tette, kezd már elmosódni. Mert ha ők, e kérdésben csak egy kissé összetartanak s oppozíciót fejtenek ki, határozott többségben lévén — a kérdést igen könnyen levehették volna napirendről.

Ezen engedékenyséjüknek azon nem tagadható körülményen kívül, hogy eddigi magatartásuknak a közügyekre és saját nemzetiségükre nézve is káros következményeit, a higgadtanban gondolkozók kezdik már belátni, egyik figyelmen kívül nem hagyható oka abban találja magyarázatát, hogy Baczon József orsz. képviselő s szász néppártnak itteni vezérfőfő, épen a gyűlést megelőző éjjelen hirtelen meghalt. Baczon, egy ideig a szabadelvű párthoz tartozott, de személyi tekintetből abból, ezelőtt egy pár évvel kilépve, minden alkalmat felhasználta arra, hogy pártját, melynek egyik legengesztelhetlenebb tagja volt, a végletekig terjedő opponálásra bírja. Mondják, hogy tulzott követelése az utóbbi időben, ott sem találván kellő és teljes pártolást és tetszést, ezen körülmény feletti elkeseredés is befolyt volna egészségi állapotának megrendítésére.

A közhalmi kerületekben, melyet már három ízben képviselt, új választásra készülnek. Jelöltül Petky Ferencz királyhalmi birtokost emlegetik, szabadelvű párti programmal.

Megegyei tanító-egyesületünk is megkezdte már a tanév beálltával működését. E hó 24-én a hévízi fiókkör tartott mintatanítással s Téglás István közhalmi tanító sikerült felolvasásával egybekapcsolt gyűlést. A tanító-egyesület választmánya pedig e hó 26-án, Segesváron jött össze s tanácskozt Horváth László kir. tanfelügyelőnk elnökle alatt. Derék tanfelügyelőnk fiatal lelkesedéssel szenteli idejét a tanügynek. Rövid idei hivataloskodása alatt már is jelentékeny sikereket volt képes felmutatni. Ez évben is három új iskolát nyitott meg: a medgyesit, a közhalmi és a fehéregyházit. Mindeniket kitűnő tanerőkkel látta el, a melyekre ezeken a pontokon szükség is van. Nagy és nehéz, de szép missio vár a tanítókra e helyeken. Jó magyar hazafiakat, kötelességeiket teljesíteni tudó honpolgárokat várunk és követelünk a jövő nemzedékben, s e reményünk teljesedésbe menetele, az iskolától függ! Szeretjük hinni, hogy nem csalódunk. Mert odáig már eljutottunk, hogy tanítótestületünk tagjaiban a nemes tettvágy fel van ébresztve s tudatára emelkedtek annak, hogy ezen különleges viszonyokkal teljes megegyében a közönséges, napi folyó munkánál többet tartoznak s annál többet is kell adniok.

Ezen választmányi ülésen is csaknem mindnyájan jelen voltunk a tagok, a hol a kebli ügyeken kívül igen érdekes volt az elnök urnak tette buzditó megnyitó beszéde, mely munkaprogramm szerű kidolgozása miatt, nemcsak jegyzőkönyvbe igtatandónak, hanem az összes fiókkörökkel is közölni határozatott. Az Eötvös-alap, árva-alap és kiseddövődák ügye is megbeszélgetett, s főképp ez utóbbi, melyre különösen faluhelyeken a nyári munkaidény alatt oly égető szükség van, a fiókköröknek első sorban ajánlhatott tanácskozási anyagot. Mert nemcsak szónokolni, tenni is kell valamit, ha célhoz óhajtanak jutni.!

Gyűlés után elnök Horváth László urnak vendégszerető asztala egyesített ismét, hol magyaros szívesseggel lettünk fogadva. Ezen barátságos, pohárköszöntőkkel fűszerezett ebédén úgy éreztük magunkat, mintha nem is a szomszédhoz utasító szászok földjén, hanem a székelvöldön — talán épen a vendégszeretetről híres Háromszéken — lettünk volna.

Megkezdődtek már a tél beálltával a fillérestélyek is. Kriza Gyuláné és Havadtői Józsefné ő nagyságai fáradozásainak köszönhető, hogy a minden második héten rendezett estélyeken bizalmas összejövetelek létesültek a magyar kaszinó helyiségében. Felolvasás, ének, zene, némelykor egy-egy kis egyfelvonásos szindarab előadása, táncz, szavaltat képezik a programot, a mely mellett az esték élvezetesen s a mi fő: — olcsón telnek el. Most szombaton is lesz egy, mely igen kedélyesnek és változatosan rendezettnek ígérkezik. Ugy tudom, hogy ez alkalommal Horváth László ur fog felolvasást tartani és pedig a tárgy alighanem a nőknek a kultur-egyletbe való bevonása körül fog forogni. Hogy minő eredménnyel? . . . arról majd annak idejében.

s. e.

Helyi és vidéki hírek.

Egy szép kisasszony adományát vettük az alábbi levél kíséretében: Tekintetes szerkesztő ur! Egy zárt társaság czége alatt tegnap íróasztalomra ezen mellékelt egy forintot bankóban egy szép kisasszony tette le, azon kéréssel, hogy azt a kultur-egylet számára szolgáltsam be. Ime én beszámolóval vele. Szép kisasszony sok van a hazában, s ezért hiszem, hogy még sok ilyen egy forintos gyűl be egyetünk javára. Szerkesztő urnak Brassó, 1885. december hó 3. hazafias tisztelettel dr. Timon Sándor.

Figyelmeztetés. A nméltgu vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. évi 3816. sz. a. kelt magas rendelete alapján, ezennel figyelmeztetem mindazon tanítóképezdei növendékeket és taniókat, kik az 1882. évi XXXIX. törv.-czikk 6. §-a alapján a tényleges három évi katonai szolgálat alól való felmentésük, illetőleg szabadságolásuk iránt folyamodnak, miszerint kérvényeiket ne a nm. vall. és közokt. miniszteriumhoz vagy hozzám adják be, hanem közvetlenül az első foku hatóságához, mely az illető hadkiegészítő parancsnokság, illetőleg a honvédséghez besorozottakra nézve a honvéd-zászlóaljparancsnokság. — Brassó, 1885. nov. 30. Koós Ferencz, kir. tanácsos, tanfelügyelő.

A kultur-egylettel gunyolódik ismét az izetlen „Kr. Ztg.“ Egy bikszádi vén asszony babonáságára metsző gunynyal mondja: »Itt talán talán a magyar „köz-művelődési“ egyletnek gazdag tere volna működésre.“ Csakhogy azt elfelejtette az a lap, hogy egy vén parasztasszony babonája még nem oly nagy baj, mint egy magát műveltnak tartó s valló egyén fix ideája. A babona kiirtására van remény, de van a fix ideák növekedésére is. Amazon még lehet segíteni; emezzen már nem, — késő. Csak nagyon drasztikus gyógymód használhatna itt.

A brassói iparos ifjak önképző-egylete vasárnap tartotta meg első felolvasó-gyűlését kevés számu hallgató közönség előtt, minek oka azonban a kedvezőtlen idő volt, részben pedig az, hogy a közönség nem lön eléggé és idején tájékoztatva a felolvasási idény megnyitása felől. — Az ülés lefolyása a következő volt: Rozsondai János jegyző megnyitó beszéddel üdvözlővén a megjelent közönséget, megköszöni érdeklődésüket az egylet iránt, melynek czélját és kettős irányu intenczióját fejtegetve körvonalozza működési feladatát az önképzés terén. — Utána Szörcei Dávid olvasta föl Tóth Endrének Hugó Victor után fordított „Emérke“ című költeményét. — Következett Vas György felolvasása, ki a választmány megbízásából referált az országos kiállításán szerzett tapasztalatairól mint az egylet részére e czélra folyóvá tett segélyből oda küldött egyleti tag. A szabó-iparágot illetőleg tette meg észrevételeit a szakmájában vágó kiállítási cikkekre. Végül még Rozsondai János szavalt Garay »Kont“-ját, melynek megéljenése után a közönség, élénken helyeselte a felolvasások megkezdését, elégtelen oszolva szét.

Főispán változás. Háromszék megyében, mint onnan a »Nemzetnek“ írják, az a hir van elterjedve, hogy Potsa József jelenlegi főispán nemsokára megválk állásától, s helyette gróf Mikes Miklós, háromszék megyei nagybirtokos és a főrendiház tagja fog ki nevezettni.

Az erdélyi Kárpát-egylet brassói szakosztálya szombaton, november 28-án tartá ez idei első vig estélyét a Nr. 1. szálloda nagy termében. Az estélyről legközelebb tárczacikket fogunk közölni. Ma csak röviden kívánjuk konstatálni, hogy az estély minden tekintetben fényesen sikerült és a nagy terem zsufolva volt a legszebb közönséggel. Az egylet választmánya csak 300 jegy kiadását határozta el 50 kr belépti díj mellett, hogy az egyleti tagok és az ezekhez legközelebb állók olcsó díj mellett családiasan mulathassanak, de a 300 jegy röptiben elfogyott és boldog volt az a 20—30 ember, ki még jegyre szert tehetett. Az estély első részét egy gyönyörűen összeállított műsor képezte, melynek fénypontját a Römer Gyula tanár, Erdélynek egyik jeles botanikusa által felolvasott, a gyopárnak tudományos leírása képezte. A városi zenekar öt kitűnő darabot adott elő, egy magán négyes két szép dalt énekelt, Linz ur (egy új andromeda a zenészet egén) művésziesen játszotta Weinavszky legendáját, míg Giesel kisasszony gyönyörűen énekelt két kitűnő dalt. Műsor után tánczra kerekedett a tömegesen megjelent ifjuság és kora hajnalig vigan és fesztelenül mulattak a jelenvoltak. A Nr. 1 terme gyopár gyűjteményekkel volt diszítve, mely gyűjteményeket az egyes gyűjtők bocsátották a választmány rendelkezésére. E télen még két ily vig estélyre van kilátásunk.

Gyilkosság. Nehány nap előtt Kis-Porubán egy odaváló földműves, névszerint Glavó Dániel, testvérvél összekocczant s általa leszuratott. — A szurás a szívébe hatolt, minek következtében nevezett rögtön meghalt.

Öngyilkosságok. Toldi Ferencz b. szt.-andrásí jómódu földbirtokos fia tegnapelőtt reggel a padláson felakasztotta magát a feletti bujában, hogy apja megverte. A fiu 15 éves volt. — Nyiregyházaán egy tanács gazdának 19 éves szép leánya a múlt héten ismeretlen okból felakasztotta magát.

*) Mut számunkra elkészve érkezett.

Szerk.

**) Talán már honn is vannak. Az ünnepélyen redkivül feltűnést s jó benyomást kellették.

Szerk.

